

Lagutskottets betänkande

1980/81: 25

om handräckningslag m. m. (prop. 1980/81: 88)

Ärendet

Regeringen har i proposition 1980/81: 8 framlagt förslag till utsökningsbalk, avsedd att ersätta bl. a. utsökningslagen (1877: 31 s. 1). Lagförslaget behandlas av lagutskottet i betänkandet LU 1980/81: 23.

Proposition 8 innehåller inte några förslag till de övergångsbestämmelser och ändringar i gällande författningar som krävs för att utsökningsbalken skall kunna införas. Den erforderliga följdlagstiftningen har i stället upptagits i proposition 1980/81: 84, som behandlas i betänkandet LU 1980/81: 24.

I förevarande betänkande behandlas proposition 1980/81: 88 med förslag till handräckningslag m. m., vilka förslag har nära samband med reformen av utsökningslagstiftningen.

I proposition 88 har regeringen (justitiedepartementet) efter hörande av lagrådet föreslagit riksdagen att anta i propositionen framlagda förslag till

1. handräckningslag,
2. lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808),
3. lag om ändring i jordabalken,
4. lag om ändring i bostadsrättslagen (1971: 479),
5. lag om ändring i lagen (1974: 8) om rättegången i tvistemål om mindre värden,
6. lag om ändring i vattenlagen (1918: 523),
7. lag om ändring i lagen (1939: 608) om enskilda vägar,
8. lag om ändring i lagen (1942: 350) om fornminnen,
9. lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske,
10. lag om ändring i lagen (1957: 390) om fiskearrenden,
11. lag om ändring i lagen (1960: 690) om byggnadsminnen,
12. lag om ändring i lagen (1963: 537) om gravrätt m. m.,
13. lag om ändring i naturvårdslagen (1964: 822),
14. lag om ändring i miljöskyddslagen (1969: 387),
15. lag om ändring i väglagen (1971: 948),
16. lag om ändring i lagen (1971: 1154) om förbud mot dumpning av avfall i vatten,
17. lag om ändring i gruvlagen (1974: 342),
18. lag om ändring i lagen (1974: 890) om vissa mineralfyndigheter,
19. lag om ändring i lagen (1976: 666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.,
20. lag om ändring i lagen (1978: 160) om vissa rörledningar.

Lagförslagen har fogats till betänkandet som *bilaga 1*.

Beträffande propositionens huvudsakliga innehåll hänvisas till vad utskottet anför i följande avsnitt.

Utskottet

Enligt utsökningslagen (1877: 31 s. 1, UL) kan överexekutor (länsstyrelsen) i vissa fall förordna om handräckning. Sådan handräckning kan avse kvarstad, skingringsförbud eller annan säkerhetsåtgärd. Vidare kan överexekutor enligt 191 § UL förordna om handräckning för återställande av besittning eller annat förhållande som har rubbats. Överexekutor kan också enligt 192 § UL meddela handräckning för avhysning av bl. a. arrendator och hyresgäst när nyttjanderätten har upphört. Handräckningsförfarandet är helt skriftligt. Handräckning enligt 191 och 192 §§ UL utgör former av summarisk process som är närbesläktade med den summariska betalningsprocessen enligt lagen (1946: 808) om lagsökning och betalningsföreläggande (lagsökningslagen).

I propositionen läggs fram förslag till en ny skriftlig summarisk process vid allmän domstol. Förslaget innebär att den summariska processen inför överexekutor enligt 191 och 192 §§ UL, dvs. handräckning för återställande av rubbad besittning m. m. samt vräkning, ersätts med ett liknande förfarande vid allmän domstol. Det nya förfarandet föreslås få beteckningen "handräckning" och den nya lagen i ämnet "handräckningslag". Enligt förslaget skall det nya förfarandet stå öppet för all slags fullgörelsetalan som är av dispositiv natur, dvs. där förlikning om saken är tillåten, och som inte avser betalningsskyldighet. Tillämpningsområdet vidgas alltså i förhållande till vad som nu gäller enligt 191 och 192 §§ utsökningslagen. Förfarandet skall också tillämpas i de fall då överexekutor f. n. meddelar handräckning enligt särskilda bestämmelser i t. ex. byggnads-, naturvårds- och miljöskyddslagstiftningen. Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft samtidigt med utsökningsbalken, dvs. den 1 januari 1982.

Vid behandlingen av förslaget till utsökningsbalk (prop. 1980/81: 8, LU 1980/81: 23) har utskottet tillstyrkt att överexekutorsinstitutionen avskaffas. En följd av utsökningsreformen är att handräckningsmålen måste överföras till annan myndighet. Enligt utskottets uppfattning talar övervägande skäl för att dessa mål överförs till allmän domstol. När det gäller utformningen av förfarandet i handräckningsmål kan enligt utskottets mening övervägas om inte sådana mål och mål om betalningsföreläggande och lagsökning borde regleras gemensamt. Som framhålls i proposition 88 företer nämligen handläggning av mål enligt 191 och 192 §§ UL stora likheter med den summariska betalningsprocessen. Frågan om en samordning av olika summariska processförfaranden övervägs f. n. av rättegångsutredningen (Ju 1977: 06). I likhet med departementschefen anser utskottet att frågan hur den summariska processen slutligt skall vara utformad bör få

stå öppen ännu någon tid. Utskottet vill vidare framhålla att en samordning av förfarandet i handräckningsmålen med den nuvarande processen enligt lagsökningslagen knappast skulle innebära någon fördel från lagteknisk synpunkt. Utskottet delar därför departementschefens uppfattning att handräckningsmålen bör regleras i en särskild lag. Utskottet vill tillägga att lagen får anses ha provisorisk karaktär.

Enligt utskottets mening får förslaget till handräckningslag anses väl avvägt och uppfylla de rättssäkerhetskrav som kan ställas. Utskottet tillstyrker att förslaget genomförs.

En av de föreslagna ändringarna avser bestämmelsen i 31 § lagsökningslagen (1946: 808) om forum i mål om lagsökning och betalningsföreläggande. Enligt den bestämmelsen gäller om laga domstol vad som är föreskrivet för tvistemål. Om målet avser en arrende-, hyres- eller bostadsrättstvist, skall det följaktligen tas upp av den tingsrätt som är fastighetsdomstol. Innebörden av förslaget är att mål enligt lagsökningslagen avseende nyss nämnda typ av tvister i fortsättningen skall tas upp av tingsrätten i den ort där fastigheten finns. Enligt utskottets mening bör dock 31 § i sin äldre lydelse alltså gälla i fråga om mål som har anhängiggjorts före den 1 januari 1982. En bestämmelse av den innebörden bör införas i övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i lagsökningslagen.

I propositionen framläggs vidare förslag till ändringar i gällande lagstiftning. Förslagen innebär i huvudsak följdändringar av utsökningsreformen och den nya ordningen för handräckningsmål. Utskottet har inga invändningar mot att förslagen genomförs.

I proposition 1980/81: 92 har framlagts förslag till lag om ändring i miljöskyddslagen. Förslaget – som avses träda i kraft den 1 juli 1981 – berör bl. a. 47 § denna lag. Proposition 92 behandlas av jordbruksutskottet i betänkandet JoU 1980/81: 21. I betänkandet tillstyrker jordbruksutskottet bifall till proposition 92, såvitt nu är av intresse. I proposition 1980/81: 88 föreslås som framgått en ändring i miljöskyddslagen. Ändringsförslaget avser 47 § miljöskyddslagen. Det nu aktuella förslaget bör justeras med hänsyn till innehållet i proposition 92.

I övrigt föranleder de i proposition 88 framlagda förslagen till följdändringar inte några uttalanden från utskottets sida.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. antar det i proposition 1980/81: 88 framlagda förslaget till handräckningslag.
2. antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i miljöskyddslagen (1969: 387) med den ändringen att förslaget erhåller i bilaga 2 som *Utskottets förslag* betecknade lydelse.

3. antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808) med den ändringen att övergångsbestämmelserna till lagförslaget erhåller i bilaga 2 som *Utskottets förslag* betecknade lydelse,
4. antar övriga i propositionen framlagda lagförslag.

Stockholm den 12 maj 1981

På lagutskottets vägnar

LENNART ANDERSSON

Närvarande: Lennart Andersson (s), Bernt Ekinge (fp), Inger Lindquist (m)¹, Ivan Svanström (c)¹, Stig Olsson (s), Elvy Nilsson (s), Joakim Ollén (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Martin Olsson (c), Ingemar Konradsson (s)¹, Olle Aulin (m), Ove Andréasson (s)², Marianne Karlsson (c)², Bengt Silfverstrand (s), Margot Håkansson (fp), Stina Andersson (c), Lars Hedfors (s) och Per Stenmarck (m)².

¹ Närvarande vid mom. 1, 2 och 4.

² Närvarande endast vid mom. 3.

Lagförslagen i proposition 1980/81:88**1 Förslag till****Handräckningslag**

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Yrkande om fullgörande av en förpliktelse som inte avser betalnings-skyldighet får, om förlikning om saken är tillåten, prövas av tingsrätt efter ansökan om handräckning enligt denna lag.

Lagen gäller inte, om tvist angående förpliktelsen enligt särskild före-skrift skall tas upp av annan domstol än tingsrätt.

2 § Ansökan om handräckning skall göras skriftligen. Beträffande laga domstol gäller vad som är föreskrivet om tvistemål. Arrende-, hyres- och bostadsrättstvister skall dock tas upp av tingsrätten i den ort där fastighe-ten finns.

Rätten prövar självant sin behörighet. Sökandens uppgift om de om-ständigheter som betingar rättens behörighet skall godtas, om det inte kan antas att den är oriktig.

3 § Sökanden skall i ansökningen ange sitt yrkande och de omständighe-ter på vilka yrkandet grundas. Han skall lämna uppgift om de omständighe-ter som betingar rättens behörighet, om inte denna framgår av vad som anförs i övrigt.

Ansökningen skall vara åtföljd av de skriftliga bevis och andra handling-ar som sökanden vill åberopa. Berättelse som någon har lämnat skriftligen i anledning av handräckningsmålet (vittnesintyg) får åberopas som bevis i målet.

4 § Är ansökningen så bristfällig att den inte kan läggas till grund för prövning i sak och efterkommer sökanden inte föreläggande att avhjälpa bristen, skall ansökningen avvisas. Möter annat hinder att ta upp ansök-ningen, skall den omedelbart avvisas.

5 § Är det uppenbart att sökandens yrkande är ogrundat, skall ansök-ningen genast avslås.

6 § Upptas ansökningen, skall målet beredas för avgörande genom skriftlig handläggning.

Svaranden skall föreläggas att inom viss tid från det att ansökningen delgavs honom yttra sig över den. Tiden får inte utan särskilda skäl bestämmas till mer än två veckor. Svaranden skall i föreläggandet upply-sas om att målet kan avgöras även om han inte har yttrat sig.

Om det behövs, skall sökanden beredas tillfälle att yttra sig över vad svaranden har anfört. Ytterligare skriftväxling får inte äga rum.

Återkallas ansökningen, skall målet avskrivas.

7 § Föreläggande enligt 6 § andra stycket skall jämte ansökningshand-lingarna delges svaranden på det sätt som är föreskrivet om stämning i tvistemål.

8 § Sökanden skall styrka de omständigheter som han åberopar till stöd för sin ansökan. Hans framställning av omständigheterna skall läggas till grund för prövningen, i den mån framställningen har lämnats utan invändning av svaranden och det inte är uppenbart att den är oriktig.

Bestrider svaranden ansökningen, får den inte bifallas om svaranden visar sannolika skäl för sin invändning eller sökandens rätt annars framstår som oklar.

9 § Bifalls en ansökan om handräckning, skall svaranden ersätta sökanden för hans kostnader i målet. Ersättning utgår, enligt vad regeringen närmare föreskriver, för sökandens eget arbete med anledning av målet och för arvode till ombud eller biträde, allt med skäligt belopp, samt för ansökningsavgift och andra nödvändiga utgifter med anledning av målet.

Avvisas eller avslås ansökningen eller avskrivs målet sedan svaranden har inkommit med yttrande, skall sökanden, om inte särskilda skäl föranleder annat, ersätta svaranden för hans kostnader enligt vad rätten finner skäligt.

10 § Begär sökanden ersättning för kostnader, skall han ange detta i ansökningen eller, i fråga om kostnad som har uppkommit därefter, i yttrande som avses i 6 § tredje stycket samt uppge vari kostnaden består. Svaranden skall ange sitt kostnadsyrkande i yttrande som avses i 6 § andra stycket.

11 § Görs det sannolikt att saken inte tål uppskov, får rätten bevilja den sökta åtgärden även om svaranden inte har yttrat sig över ansökningen. Detta gäller dock inte om ansökningen avser förpliktelse för en tidigare ägare eller nyttjanderättshavare att flytta från fast egendom, bostadslägenhet eller annat utrymme i byggnad.

Har en åtgärd beviljats enligt första stycket, skall rätten ompröva beslutet så snart som möjligt.

Beslut som avses i första eller andra stycket överklagas särskilt.

12 § När skriftväxlingen har avslutats, skall målet ofördröjligen avgöras. Rättens avgörande av saken sker genom utslag.

Mot utslag enligt denna lag kan part söka återvinning hos rätten. Återvinning skall sökas, av svaranden inom en månad från den dag då utslaget delgavs honom eller det helt eller delvis verkställdes och av sökanden inom en månad från dagen för utslaget. Har återvinning sökts, anses talan väckt när ansökningen om handräckning gjordes hos rätten.

Är part missnöjd med rätterns utslag endast såvitt gäller beslut om ersättning för kostnad, får han i den delen klaga genom besvär inom den tid som anges i andra stycket.

13 § Utslag varigenom sökandens talan inte har bifallits hindrar inte att part efter återvinningsfristens utgång väcker talan i den ordning som är föreskriven för tvistemål i allmänhet.

14 § Har återvinning sökts mot utslag enligt denna lag, skall rätten förordna om målets fortsatta handläggning.

Stämning skall anses utfärdad genom förordnande enligt första stycket. Kan målet anses tillräckligt förberett genom den tidigare handläggningen, får det genast utsättas till huvudförhandling eller, om det skall handläggas

enligt lagen (1974:8) om rättegången i tvistemål om mindre värden, till sammanträde enligt den lagen.

Är den tingsrätt som har handlagt målet inte behörig att efter återvinning pröva målet, skall detta överlämnas till den tingsrätt som är behörig. Beslut om överlämnande får inte överklagas. Om den tingsrätt som har mottagit målet finner sig obehörig, skall den visa målet åter till den tingsrätt som har överlämnat det. När ett mål har överlämnats, gäller första och andra styckena i fråga om den tingsrätt till vilken målet har överlämnats.

15 § Vid handläggning av mål enligt denna lag är rätten domför med en lagfaren domare.

Utslag enligt denna lag delges genom rättens försorg endast om ansökningen har bifallits och part i målet har beviljats allmän rättshjälp.

16 § I den mån särskild bestämmelse inte har meddelats i denna lag, gäller i tillämpliga delar vad som sägs i rättegångsbalken om tvistemål.

17 § Beträffande fråga om handräckning, som enligt särskild föreskrift skall tas upp av tingsrätt, tillämpas 2–16 §§. I fråga om utslag i mål om sådan handräckning gäller dock att överklagande skall ske genom besvär inom den tid som anges i 12 § andra stycket samt att utslaget inte hindrar att part, om befogenhet därtill föreligger, väcker talan i den ordning som är föreskriven för tvistemål i allmänhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808)

Härigenom föreskrivs i fråga om lagsökningslagen (1946: 808)¹ dels att i 15, 22 och 37 §§ ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen", dels att 10, 16, 31, 32 och 36 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Nekar den som sökes sin hand och förskrivning och har han ej förut vid domstol eller inför överexekutor eller ock, enligt å handlingen tecknat behörigt bevis, i tillkallat vittnes närvaro inför lundsiskal, stadsfogde eller notarius publicus erkänt handlingen, förordne rätten att målet skall såsom tvistigt hänskjutas till rättegång.

Föreslagen lydelse

10 §

Förnekar galdenären att han har skrivit under fordringshandlingen och har han ej förut vid domstol eller inför kronofogdemyndighet eller notarius publicus erkänt handlingen, skall rätten förordna att målet skall såsom tvistigt hänskjutas till rättegång.

¹ Senaste lydelse av
15 § 1974: 183
22 § 1973: 241

Nuvarande lydelse

Förelaggen lydelse

16 §

I lagsökningsmål *må* rätten förordna om kvarstad och *skingringsförbud* som avses i 15 kap. rättegångsbalken, *så ock giva* handräckning varom sägs i 192 § utsökningslagen; om sådan åtgärd gälle vad i rättegångsbalken och utsökningslagen är för motsvarande fall stadgat.

I lagsökningsmål *får* rätten förordna om kvarstad som avses i 15 kap. rättegångsbalken *samt meddela* handräckning för avhysning av gäldenären. I fråga om kvarstad och handräckning för avhysning gäller vad som är föreskrivet om motsvarande fall i rättegångsbalken och 8 § handräckningslagen (1981:000).

31 §

Om laga domstol i mål om lagsökning eller betalningsföreläggande gälle vad för tvistemål är stadgat; rätten *pröve* självmant sin behörighet. Borgenärs uppgift om de omständigheter som betinga rättens behörighet skall tagas för god, om anledning ej förekommer att den är oriktig.

Om laga domstol i mål om lagsökning eller betalningsföreläggande gäller vad som är föreskrivet om tvistemål. Arrende-, hyres- och bostadsrättstvister skall dock tas upp av tingsrätten i den ort där fastigheten finns. Rätten *prövar* självmant sin behörighet. Borgenärs uppgift om de omständigheter som betingar rättens behörighet skall tagas för god, om anledning ej förekommer att den är oriktig.

32 §

Hänskjutes mål till rättegång, *förordne* rätten tillika om målets fortsatta handläggning. *Finnes förberedelse ej erforderlig, må* målet omedelbart utsättas till huvudförhandling. *Då* mål om betalningsföreläggande vid sammanträde inför rätten hänskjutits till rättegång, bör, om ej hinder möter, *förberedelse eller huvudförhandling äga* rum i omedelbart samband *därmed; i sådant fall gälle* om rättens domförhet vad i 30 § är föreskrivet.

Hänskjuts mål till rättegång, *skall* rätten *förordna* om målets fortsatta handläggning. *Kan* målet *anses tillräckligt förberett genom den tidigare handläggningen, får* det *genast* utsättas till huvudförhandling eller, om det *skall handläggas enligt lagen (1974:8) om rättegången i tvistemål om mindre värden, till sammanträde enligt den lagen. Har* mål om betalningsföreläggande vid sammanträde inför rätten hänskjutits till rättegång bör, om ej hinder möter, *muntlig förhandling äga* rum i omedelbart samband *med sammanträdet. I så fall gäller i fråga om rättens domförhet vad som föreskrivs i 30 §.*

Är den tingsrätt som har handlagt målet inte behörig att efter återvinning pröva målet, skall detta överlämnas till den tingsrätt som är behörig. Beslut om överlämnande får inte överklagas. Om den tings-

Nuvarande lydelse

Över hovrätts beslut i mål som enligt 34 § fullföljts till hovrätt *må klagan ej föras*; dock *må* mot hovrätts beslut angående kvarstad eller skingringsförbud eller angående handräckning varom sägs i 192 § utsökningslagen talan fullföljas till högsta domstolen enligt vad i rättegångsbalken är stadgat angående fullföljd av talan mot hovrätts beslut i mål som väckts vid underrätt.

Föreslagen lydelse

rätt som har mottagit målet finner sig obehörig, skall den visa målet åter till den tingsrätt som har överlämnat det. När ett mål har överlämnats, gäller första stycket i fråga om den tingsrätt till vilken målet har överlämnats.

36 §

Hovrätts beslut i mål som enligt 34 § fullföljts till hovrätt *får inte överklagas*; dock *får* mot hovrätts beslut angående kvarstad eller avhysning talan fullföljas till högsta domstolen enligt vad i rättegångsbalken är stadgat angående fullföljd av talan mot hovrätts beslut i mål som väckts vid underrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Beträffande verkan av erkännande, som före ikraftträdandet har skett inför överexekutor enligt 10 §, tillämpas äldre bestämmelser.

I fråga om skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet skall därefter tillämpas vad som är föreskrivet om kvarstad.

3 Förslag till**Lag om ändring i jordabalken**

Häriigenom föreskrivs att 8 kap. 32 § samt 12 kap. 27 och 71 §§ jordabalken skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

8 kap.

32 §¹

Arrendetvist som ej enligt 30 § ankommer på arrendenämnds prövning skall upptagas av den fastighetsdomstol inom vars område fastigheten är belägen. Även klandertalan som avses i 31 § och ärende enligt 9 kap. 24 § upptages av denna domstol.

Om laga domstol i tvist med anledning av tillfällig upplåtelse av mark för uppställning av fordon finns bestämmelse i 10 kap. 10 § rättegångsbalken.

Om laga domstol i tvist med anledning av tillfällig upplåtelse av mark för uppställning av fordon finns bestämmelse i 10 kap. 10 § rättegångsbalken. *Beträffande laga*

¹ Senaste lydelse 1977: 1146.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

domstol i arrendetvist som skall prövas enligt lagsökningslagen (1946:808) eller handräckningslagen (1981:000) finns bestämmelser i dessa lagar.

Twist som efter klander mot arrendenämnds beslut är anhängig vid domstol får återförvisas till nämnden.

12 kap.²

27 §

Underlåter hyresgästen att bereda hyresvärden tillträde till lägenheten när denne enligt 26 § har rätt till det, kan *överexekutor* förordna om handräckning. I fråga om sådan handräckning *gäller bestämmelserna om handräckning enligt 191 § utsokningslagen (1877:31 s. 1).*

Underlåter hyresgästen att bereda hyresvärden tillträde till lägenheten när denne enligt 26 § har rätt till det, kan *tingsrätten* förordna om handräckning. I fråga om sådan handräckning *finns bestämmelser i 17§ handräckningslagen(1981:000).*

71 §

Hyrestvist som ej enligt 69 § ankommer på hyresnämnds prövning och ej heller rör kollektivavtal skall upptagas av den fastighetsdomstol inom vars område fastigheten är belägen.

Om laga domstol i twist med anledning av tillfällig upplåtelse av hus eller del av hus för uppställning av fordon finns bestämmelse i 10 kap. 10 § rättegångsbalken.

Om laga domstol i twist med anledning av tillfällig upplåtelse av hus eller del av hus för uppställning av fordon finns bestämmelse i 10 kap. 10 § rättegångsbalken. *Beträffande laga domstol i hyrestvist som skall prövas enligt lagsökningslagen (1946:808) eller handräckningslagen (1981:000) finns bestämmelser i dessa lagar.*

Besvärstalan som avses i 70 § upptages, om den rör kollektivavtal, av arbetsdomstolen och i annat fall av bostadsdomstolen. Besvärshandlingen skall inges till den domstol som har att upptaga besvären.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Äldre bestämmelser gäller alltjämt i fråga om handräckning som har sökts före ikraftträdandet.

² 12 kap. omtryckt 1979: 252.

4 Förslag till

Lag om ändring i bostadsrättslagen (1971: 479)

Härigenom föreskrivs att 29, 36 och 77 §§ bostadsrättslagen (1971: 479) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagna lydelse

29 §

Bostadsrättsföreningen har rätt att erhålla tillträde till lägenheten när det behövs för att utöva nödig tillsyn eller utföra arbete som erfordras. När bostadsrätten enligt 10, 12 eller 37 § skall säljas på offentlig auktion, är bostadsrättshavaren skyldig att låta lägenheten visas på lämplig tid. Föreningen skall tillse att bostadsrättshavaren ej tillskyndas större olägenhet än nödvändigt.

Bostadsrättshavaren är skyldig att tåla inskränkningar i nyttjanderätten, som föranledes av nödvändiga åtgärder för att utrota ohyra i fastigheten, även om hans lägenhet icke besväras av ohyra. Därvid äger 22 § motsvarande tillämpning.

Underlåter bostadsrättshavaren att bereda föreningen tillträde till lägenheten när föreningen enligt första eller andra stycket har rätt till det, kan *överexekutor* förordna om handräckning. I fråga om sådan handräckning gäller bestämmelserna om handräckning enligt 191 § ut-sökningslagen (1877:31 s. 1).

Underlåter bostadsrättshavaren att bereda föreningen tillträde till lägenheten när föreningen enligt första eller andra stycket har rätt till det, kan *tingsrätten* förordna om handräckning. I fråga om sådan handräckning finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:000).

36 §

Uppsäges bostadsrättshavaren till avflyttning av orsak som anges i 33 § första stycket 1 eller 4–6, är han skyldig att genast avflytta, om ej annat följer av 35 §. *Uppsäges* bostadsrättshavaren av annan i 33 § angiven orsak, får han *kvarbo* till den fardag för avträdande av hyrd lägenhet som inträffar närmast efter tre månader från uppsägningen, om ej rätten eller *överexekutor* prövar skäligt ålägga honom att avflytta tidigare.

Uppsägs bostadsrättshavaren till avflyttning av orsak som anges i 33 § första stycket 1 eller 4–6, är han skyldig att genast avflytta, om ej annat följer av 35 §. *Uppsägs* bostadsrättshavaren av annan i 33 § angiven orsak, får han *bo kvar* till den fardag för avträdande av hyrd lägenhet som inträffar närmast efter tre månader från uppsägningen, om ej rätten prövar skäligt ålägga honom att avflytta tidigare.

77 §¹

Twist med anledning av upplåtelse av nyttjanderätt enligt 1 § (bostadsrättstvist) som ej ankommer på hyresnämnds prövning skall

Twist med anledning av upplåtelse av nyttjanderätt enligt 1 § (bostadsrättstvist) som ej ankommer på hyresnämnds prövning skall

¹ Senaste lydelse 1974: 1087.

Nuvarande lydelse

upptagas av den fastighetsdomstol inom vars område fastigheten är belägen.

Föreslagen lydelse

upptagas av den fastighetsdomstol inom vars område fastigheten är belägen. *Beträffande laga domstol i bostadsrättstvist som skall prövas enligt lagsökningslagen (1946:808) eller handräckningslagen (1981:000) finns bestämmelser i dessa lagar.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Äldre bestämmelser gäller alltjämt i fråga om handräckning som har sökts före ikraftträdandet.

5 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1974:8) om rättegången i tvistemål om mindre värden.**

Häriigenom föreskrivs att 1 § lagen (1974:8) om rättegången i tvistemål om mindre värden skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §¹

Denna lag skall tillämpas på rättegången i tvistemål vari förlikning om saken är tillåten, om värdet av vad som yrkas uppenbart ej överstiger hälften av det enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring bestämda basbeloppet för oktober näst föregående år.

Första stycket gäller ej om part första gången han skall föra talan i tvistemålet yrkar att denna lag ej skall tillämpas och därvid gör sannolikt att bakomliggande tvist rör högre värde eller att utgången eljest är av synnerlig betydelse för bedömningen av andra föreliggande rättsförhållanden. Har talan väckts genom ansökan om betalningsföreläggande, skall part som begär målets hänskjutande till rättegång senast därvid framställa yrkande som nyss sagts.

Med värde enligt första stycket avses det värde som vid tiden för talans väckande kan antagas gälla. Har talan väckts genom ansökan om lagsökning eller betalningsföreläggande eller som enskilt anspråk i brottmål, avses värdet vid rättens beslut att tvisten skall handläggas som tvistemål. Vid bedömningen skall hänsyn ej tagas till rättegångskostnad.

Med värde enligt första stycket avses det värde som vid tiden för talans väckande kan antagas gälla. Har talan väckts genom ansökan om lagsökning, betalningsföreläggande eller handräckning eller som enskilt anspråk i brottmål, avses värdet vid rättens beslut att tvisten skall handläggas som tvistemål. Vid bedömningen skall hänsyn ej tagas till rättegångskostnad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

¹ Senaste lydelse 1974:387.

6 Förslag till

Lag om ändring i vattenlagen (1918: 523)

Härigenom föreskrivs i fråga om vattenlagen (1918: 523)¹
dels att i 13 kap. 17 § ordet "utmättningsman" skall bytas ut mot "kronofogdemyndigheten".

dels att 9 kap. 22 §, 11 kap. 83 § samt 13 kap. 8 och 9 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

9 kap.

22 §²

På överskjutande belopp som avses i 21 § första eller andra stycket och på ersättning som avses i 21 § fjärde stycket utgår ränta enligt 5 § räntelagen (1975: 635) från den dag marken tillträdades eller företaget eller åtgärden utfördes. Sker ej betalning i rätt tid, utgår ränta enligt 6 § räntelagen för tiden efter det dröjsmålet inträdde. Inlösen fullbordas utan hinder av att ränta ej betalas.

Försummar den ersättningsskyldige att betala ersättning som avses i 21 §, skall länsstyrelsen på ansökan av den ersättningsberättigade låta uttaga beloppet jämte ränta. *Reglerna i utsökningslagen (1877: 31 s. 1) om verkställighet av lagakraftätagande dom i tvistemål, varigenom betalningsskyldighet blivit någon ålagd, äger därvid motsvarande tillämpning.*

Försummar den ersättningsskyldige att att betala ersättning som avses i 21 §, skall länsstyrelsen på ansökan av den ersättningsberättigade låta uttaga beloppet jämte ränta. *Därvid tillämpas bestämmelserna i utsökningsbalken om verkställighet av lagakraftätagande dom.*

11 kap.

83 §³

Där någon, mot vilken talan föres i stämningssmål, till bemötande därav hos vattenrättsdomaren gör ansökan, som i 17 § 3, 4, 5, 7, 8, 14, 15, 16 eller 19 avses, varde målet i dess helhet handlagt i den för ansökningsmål stadgade ordning, där det ej är av beskaffenhet att jämlikt 61 § andra stycket ändå böra behandlas som stämningssmål.

Har i stämningssmål vattendomsstolen eller har allmän domstol eller överexekutor förordnat om borttagande eller ändrande av byggnad eller annan anläggning i vatten eller av grundvattentäkt, och göres där- efter ansökan, som nyss nämnts, äge vattenrättsdomaren, om skäl

Har i stämningssmål vattendomsstolen eller har allmän domstol förordnat om borttagande eller ändrande av byggnad eller annan anläggning i vatten eller av grundvattentäkt, och görs därefter ansökan, som nyss nämnts, får vattenrättsdomaren, om det finns skäl till det

¹ Senaste lydelse av 13 kap. 17 § 1976: 998.

² Senaste lydelse 1975:645.

³ Senaste lydelse 1969:393.

Nuvarande lydelse

därtill äro och sökanden ställer pant eller borgen för kostnad och skada, förordna, att utslaget ej må verkställas, innan ansökningsmålet blivit slutligen avgjort eller ock vattendomstolen annorlunda förordnar.

Föreslagen lydelse

och sökanden ställer pant eller borgen för kostnad och skada, förordna, att utslaget ej får verkställas, innan ansökningsmålet blivit slutligen avgjort eller ock vattendomstolen annorlunda förordnar.

13 kap.

8 §⁴

Om någon, utan föregången prövning i laga ordning, varigenom medgivande till företaget erhållits, bygger i vatten eller mot stadgandet i 2 kap. 20 § 2 mom. utför arbete, som där avses, eller anlägger grundvattentäkt, och förhållandena finnas uppenbarligen vara sådana, att dylik prövning skolas enligt stadgande i denna lag föregå, äge överexekutor förbjuda arbetets fortsättande, intill dess sådan prövning ägt rum, så ock, när skäl därtill äro, förordna om handräckning till rättelse i vad olagligen skett.

Om någon, utan föregången prövning i laga ordning, varigenom medgivande till företaget erhållits, bygger i vatten eller mot stadgandet i 2 kap. 20 § 2 mom. utför arbete, som där avses, eller anlägger grundvattentäkt, och förhållandena befinnas uppenbarligen vara sådana, att dylik prövning enligt stadgande i denna lag skulle ha föregått, får tingsrätten efter ansökan om handräckning förbjuda arbetets fortsättande, intill dess sådan prövning ägt rum, så ock, när det finns skäl till det, förordna om rättelse i vad olagligen skett.

Där byggande i vatten eller annat i denna lag avsett arbete, vartill i laga ordning medgivande erhållits, verkställs i strid mot de beträffande arbetets utförande givna föreskrifter, må ock förbud och förordnande, varom nu är sagt, meddelas, såframt det ej är uppenbart, att genom de avvikelser, som skett, varken allmän eller enskild rätt kränkes.

Vad ovan i första och andra styckena är stadgat skall äga motsvarande tillämpning, där någon utan föregången prövning vid grundvattentäkt tillgodogör grundvatten till myckenhet, som han icke utan medgivande i laga ordning är berättigad att tillgodogöra, eller någon nyttjar grundvattentäkt, vartill medgivande inhämtats, i strid mot därvid givna föreskrifter.

I fråga om handräckning enligt denna § gälle enahanda bestämmelser, som äro stadgade för det i 191 § utsökningslagen avsedda fall.

I fråga om handräckning som avses i denna paragraf finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:000).

9 §

Varda de rörande hushållning med och framsläppande av vatten i denna lag stadgade föreskrifter eller av domstol eller annan myndighet i laga ordning meddelade bestämmelser ej iakttagna, och följer ej

Om de rörande hushållning med och framsläppande av vatten i denna lag stadgade föreskrifter eller av domstol eller annan myndighet i laga ordning meddelade bestämmelser ej har iakttagits, och följer

⁴ Senaste lydelse 1969: 393.

Nuvarande lydelse

rättelse genast efter det tillsägelse skett; då *äge* på ansökan av den, som av försummelsen kan lida men, *utmätningssmannen* i orten *att*, sedan *han* med ojävigt vittne hållit besiktning å stället, meddela nödig handräckning och *uttaga* kostnaden därför av den försumlige.

Föreslagen lydelse

ej rättelse genast efter det tillsägelse skett; då *får* på ansökan av den, som av försummelsen kan lida men, *kronofogdemyndigheten* i orten, sedan *myndigheten* med ojävigt vittne hållit besiktning å stället, meddela nödig handräckning och *ta ut* kostnaden därför av den försumlige. *Därvid tillämpas vad i utsökningsbalken sägs om uttagande av förrättningskostnader.*

Tillstänger någon allmän farled eller allmän flottled eller fiskväg, må ock till borttagande av stängsel, som uppenbarligen finnes stridande mot lag, handräckning givas såsom nyss är sagt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Äldre bestämmelser gäller alltjämt i fråga om mål som vid ikraftträdandet är anhängigt hos överexekutor. 11 kap. 83 § andra stycket i dess äldre lydelse skall alltjämt tillämpas i fråga om sådant förordnande av överexekutor som avses där.

7 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1939: 608) om enskilda vägar**

Härigenom föreskrivs att 40 och 106 §§ lagen (1939: 608) om enskilda vägar skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*40 §¹

Föres ej talan mot förrättning enligt detta kapitel så som i 37 § sägs, gånge det därvid meddelade utlåtandet i verkställighet såsom lagakraftägande dom.

Beträffande rätt att begagna väg, som redan finnes anlagd, samt skyldighet att fullgöra underhåll eller vinterväghållning av sådan väg skall vad i fastighetsdomstols dom bestämts, ändå att talan däremot föres, omedelbart lända till efterrättelse, såframt ej fastighetsdomstolen eller högre rätt, där saken är anhängig, annorledes förordnar.

På yrkande av part må fastighetsdomstolen, där särskilda skäl därtill äro, förordna, att jämväl vad i dess dom bestämts rörande rätt att bygga väg över annans mark eller rätt, som i 13 § avses, må verkställas utan hinder av att domen icke vunnit laga kraft.

Den, som söker verkställighet av dom, som *icke* vunnit laga kraft, *har* att ställa *pant* eller *borgen* för den gottgörelse för skada genom

Den, som söker verkställighet av dom, som *inte har* vunnit laga kraft, *skall* ställa *säkerhet* för den gottgörelse för skada genom verkställig-

¹ Senaste lydelse 1971: 1049.

Nuvarande lydelse

verkställighetsåtgärden, som kan, där domen ändras, prövas skola utgå; och gälla därom vad i 48 § första stycket utsökningslagen stadgats. Från skyldighet att ställa dylik säkerhet vare kronan fri.

Att vad genom förrättning eller dom enligt detta kapitel bestämts i vissa hänseenden skall verkställas i särskild ordning följer av vad nedan i 41 och 49 §§ samt angående vägsamfällighet stadgas.

106 §²

Länsstyrelsen äger vid vite förelägga den som uppfört byggnad eller vidtagit annan åtgärd i strid mot förbud enligt 100 § att undanröja eller ändra det utförda. Överexekutor äger ock meddela handräckning till rättelse i vad olagligen skett. Ansökan om handräckning må göras av allmän åklagare, byggnadsnämnd samt ägare eller innehavare av fastighet, som äger begagna vägen. Beträffande sådan handräckning gälla enahanda bestämmelser som de vilka äro stadgade för det i 191 § utsökningslagen avsedda fallet.

Efterkommes ej föreläggande, som meddelats med stöd av 101 §, skall på anmodan av länsstyrelsen utmätningsmannen föranstalta om att åtgärden vidtages.

Kostnad för handräckning enligt första stycket, varom ansökan gjorts av allmän åklagare, må på utmätningsmannens begäran förskjutas av allmänna medel.

Föreslagen lydelse

hetsåtgärden, som kan komma att utdömas, om domen ändras. I fråga om sådan säkerhet gäller 2 kap. 25 § och 27 § första stycket utsökningsbalken.

Länsstyrelsen får vid vite förelägga den som uppfört byggnad eller vidtagit annan åtgärd i strid mot förbud enligt 100 § att undanröja eller ändra det utförda. Tingsrätten får meddela handräckning till rättelse i vad olagligen skett. Ansökan om handräckning får göras av allmän åklagare, byggnadsnämnd samt ägare eller innehavare av fastighet, som får begagna vägen. Beträffande sådan handräckning finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:000).

Efterkoms ej föreläggande, som meddelats med stöd av 101 §, skall på anmodan av länsstyrelsen kronofogdemyndigheten föranstalta om att åtgärden vidtages.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Äldre bestämmelser gäller alltiämt ifråga om mål som vid ikraftträdandet är anhängigt hos överexekutor.

² Senaste lydelse 1954: 197.

8 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1942: 350) om fornminnen

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1942: 350) om fornminnen¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer samt länsstyrelsen äga i angelägenhet som avses i denna lag påkalla nödig handräckning hos överexekutor.

I fråga om handräckning som nu sagts gälle i tillämpliga delar de bestämmelser som äro stadgade för de i 191 § utsökningslagen avsedda fall.

Föreslagen lydelse

18 §

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer samt länsstyrelsen får i angelägenhet som avses i denna lag påkalla nödig handräckning hos tingsrätten.

I fråga om sådan handräckning finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. 18 § i sin äldre lydelse gäller alltjämt i fråga om mål som vid ikraftträdandet är anhängigt hos överexekutor.

9 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1950: 596) om rätt till fiske

Härigenom föreskrivs att 39 § lagen (1950: 596) om rätt till fiske skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Finnes uppenbart att fiskeredskap utsatts eller anordning vidtagits i strid med vad som gäller om fiskädra, och följer ej rättelse genast efter det tillsägelse skett, äger på ansökan av den som lider skada utmätningssmannen i orten att, sedan han med trovärdig person hållit syn på stället, meddela nödig handräckning på den tredskandes bekostnad.

Föreslagen lydelse

39 §

Finnes uppenbart att fiskeredskap utsatts eller anordning vidtagits i strid med vad som gäller om fiskädra, och följer ej rättelse genast efter det tillsägelse skett, äger efter det tillsägelse skett, äger på ansökan av den som lider skada kronofogdemyndigheten i orten, sedan myndigheten med trovärdig person hållit syn på stället, meddela nödig handräckning på den tredskandes bekostnad. *Kostnaden får tas ut med tillämpning av vad i utsökningsbalken sägs om uttagande av förrättningskostnader.*

¹ Lagen omtryckt 1976: 442.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Detsamma skall gälla, om någon begagnar av länsstyrelsen fastställt märke för redskap eller notvarp på sätt som är ägnat att obehörigen avhålla annan från att fiska.

Beröres allmänt fiskeriintresse, må även allmän åklagare, statens fiskeritjänsteman eller av länsstyrelsen eller fiskeristyrelsen förordnad fisketillsynsman göra ansökan om handräckning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

10 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1957:390) om fiskearrenden**

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1957:390) om fiskearrenden skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*17 §¹

Tvist om fiskearrende som ej ankommer på arrendenämnds prövning skall upptagas av den fastighetsdomstol inom vars område fastigheten är belägen. Även klander-talan som avses i 16 § upptages av samma domstol.

Tvist om fiskearrende som ej ankommer på arrendenämnds prövning skall upptagas av den fastighetsdomstol inom vars område fastigheten är belägen. Även klander-talan som avses i 16 § upptages av samma domstol. *Beträffande laga domstol i arrendetvist som skall prövas enligt lagsökningslagen (1946:808) eller handräckningslagen (1981:000) finns bestämmelser i dessa lagar.*

Tvist som efter klander mot arrendenämnds beslut är anhängig vid domstol får återförvisas till nämnden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

¹ Senaste lydelse 1971:539.

11 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1960: 690) om byggnadsminnen**

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1960: 690) om byggnadsminnen¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §

Har byggnadsminne ändrats i strid mot föreskrift, som meddelats med stöd av denna lag, och kan ändringen återställas, äger länsstyrelsen vid vite ålägga ägaren att vidtaga åtgärder härför.

Överexekutor äger meddela handräckning för att avbryta pågående förstörelse av byggnadsminne eller återställa detta eller om eljest så erfordras till efterlevnad av denna lag. Ansökan om handräckning må göras av länsstyrelsen eller allmän åklagare. Begär utmänningsman att kostnad för förrättningen skall förskjutas, må det ske av allmänna medel. I övrigt gälla enahanda bestämmelser, som äro stadgade för det i 191 § utsökningslagen avsedda fallet.

Tingsrätten får meddela handräckning för att avbryta pågående förstörelse av byggnadsminne eller återställa detta eller om eljest så erfordras till efterlevnad av denna lag. Ansökan om handräckning får göras av länsstyrelsen eller allmän åklagare. Beträffande sådan handräckning finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. 18 § i sin äldre lydelse gäller allttjämt i fråga om mål som vid ikraftträdandet är anhängigt hos överexekutor.

12 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1963: 537) om gravrätt m. m.**

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1963: 537) om gravrätt m. m.¹ dels att i 2, 5, 14 och 17–19 §§ ordet "Konungen" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "regeringen" i motsvarande form, dels att 15 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Underlåter innehavare av begravningsplats att fullgöra sina åligganden enligt denna lag eller med stöd därav meddelade bestämmelser, äger länsstyrelsen vid vite förelägga honom att vidtaga erforderlig rättelse.

¹ Lagen omtryckt 1976: 440.

¹ Senaste lydelse av 17 § 1971: 633.

Nuvarande lydelse

Har gravrättsinnehavare försett grav med gravvård eller annan anordning i strid med vad upplåtaren föreskrivit, *äger* länsstyrelsen, om *skäl äro därtill*, vid vite förelägga gravrättsinnehavaren att *borttaga* anordningen. Sådant föreläggande *må* även eljest meddelas, när *synnerliga skäl äro därtill*. *Efterkommes* ej vitesföreläggande, *må överexekutor* meddela handräckning för anordningens borttagande.

Föreslagen lydelse

Har gravrättsinnehavare försett grav med gravvård eller annan anordning i strid med vad upplåtaren föreskrivit, *får* länsstyrelsen, om *det finns skäl till det*, vid vite förelägga gravrättsinnehavaren att *ta bort* anordningen. Sådant föreläggande *får* även eljest meddelas, när *det finns synnerliga skäl till det*. *Efterkoms* ej vitesföreläggande, *får tingsrätten* meddela handräckning för anordningens borttagande. *I fråga om sådan handräckning finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:000)*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. 15 § i sin äldre lydelse gäller alljämt i fråga om mål som vid ikraftträdandet är anhängigt hos överexekutor.

13 Förslag till**Lag om ändring i naturvårdslagen (1964: 822)**

Häriigenom föreskrivs att 39 och 40 §§ naturvårdslagen (1964: 822)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

39 §

Har någon begått gärning som avses i 37 § 1, 2, 4 eller 6, *äger* länsstyrelsen vid vite förelägga honom att vidtaga rättelse. *Överexekutor åger ock* meddela handräckning för sådant ändamål. Ansökan om handräckning får göras av allmän åklagare, statens naturvårdsverk, länsstyrelsen eller den kommunala myndighet som handhar naturvårdsfrågor. Beträffande sådan handräckning *äga bestämmelserna i 191 § utsökningslagen motsvarande tillämpning*.

Vid meddelande av föreläggande enligt 17 § första stycket, 20 §, 21 § eller 22 § andra stycket får länsstyrelsen utsätta vite. *Efterkommes* ej

Har någon begått gärning som avses i 37 § 1, 2, 4 eller 6, *får* länsstyrelsen vid vite förelägga honom att vidtaga rättelse. *Vidare får tingsrätten* meddela handräckning för sådant ändamål. Ansökan om handräckning får göras av allmän åklagare, statens naturvårdsverk, länsstyrelsen eller den kommunala myndighet som handhar naturvårdsfrågor. Beträffande sådan handräckning *finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:000)*.

Vid meddelande av föreläggande enligt 17 § första stycket, 20 §, 21 § eller 22 § andra stycket får länsstyrelsen utsätta vite. *Efterkoms* ej så-

¹ Lagen omtryckt 1974: 1025.

Nuvarande lydelse

sådant föreläggande, skall på anmodan av länsstyrelsen *utmätningssmannen* föranstalta om att åtgärden vidtages.

Byggnadsnämnden får utsätta vite vid meddelande av föreläggande enligt 17 § tredje stycket. Hälsovårdsnämnden får utsätta vite vid meddelande av föreläggande enligt 24 §. Efterkommes ej föreläggandet, äger vederbörande nämnd låta vidtaga åtgärden på den försumliges bekostnad.

Föreslagen lydelse

dant föreläggande, skall på anmodan av länsstyrelsen *kronofogdemyndigheten* föranstalta om att åtgärden vidtages.

40 §²

Talan mot kommunal myndighets beslut enligt denna lag föres hos länsstyrelsen genom besvär.

Talan mot beslut av annan statlig myndighet än regeringen i ärende enligt 13 §, 17 §, 20 § andra stycket eller 21, 22, 24, 39 eller 47 § *föres* hos kammarrätten genom besvär. Mot beslut enligt denna lag av annan statlig myndighet än regeringen *föres* i övrigt talan hos regeringen genom besvär.

Talan mot beslut av annan statlig myndighet än regeringen i ärende enligt 13 §, 17 §, 20 § andra stycket eller 21, 22 eller 24 §, 39 § *såvitt avser annat än handräckning* eller 47 § *förs* hos kammarrätten genom besvär. Mot beslut enligt denna lag av annan statlig myndighet än regeringen *förs* i övrigt talan hos regeringen genom besvär.

Statens naturvårdsverk äger föra talan mot beslut enligt denna lag eller enligt bestämmelser som meddelats med stöd av lagen.

Finner myndighet att den ej kan helt bifalla framställning från fortifikationsförvaltningen eller statens vägverk om undantag som avses i 16 § tredje stycket, hänskjutes ärendet till regeringens prövning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. 39 § i sin äldre lydelse gäller alltså i fråga om mål som vid ikraftträdandet är anhängigt hos överexekutor.

14 Förslag till**Lag om ändring i miljöskyddslagen (1969: 387)**

Härigenom föreskrivs att 47 § miljöskyddslagen (1969: 387)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*47 §²

Har någon begått gärning som avses i 45 § första stycket 1–3, *kan överexekutor* meddela handräckning för att åstadkomma rättelse. I

Har någon begått gärning som avses i 45 § första stycket 1–3, *färingsrätten* meddela handräckning för att åstadkomma rättelse. I fråga

² Senaste lydelse 1974: 1025.

¹ Lagen omtryckt 1972: 782.

² Senaste lydelse 1975: 342.

Nuvarande lydelse

fråga om sådan handräckning gäller samma regler som för handräckning enligt 191 § utsökningslagen.

Berörs allmänna intressen, får ansökan om handräckning göras av statens naturvårdsverk eller annan myndighet som ärendet angår.

Efterkommes ej föreläggande enligt 40 § första eller andra stycket, skall utmätningsmannen på anmodan av länsstyrelsen ombesörja att åtgärd vidtages på den försumliges bekostnad.

Det åligger polismyndighet att lämna den handräckning som behövs för utövande av tillsyn enligt denna lag.

Föreslagen lydelse

om sådan handräckning finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:000).

Efterkoms ej föreläggande enligt 40 § första eller andra stycket, skall kronofogdemyndigheten på anmodan av länsstyrelsen ombesörja att åtgärd vidtages.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. 47 § i sin äldre lydelse gäller alltså i fråga om mål som vid ikraftträdandet är anhängigt hos överexekutor.

15 Förslag till**Lag om ändring i väglagen (1971:948)**

Härigenom föreskrivs i fråga om väglagen (1971:948)

dels att i 2, 5, 6, 11, 14, 18, 22, 29, 74 och 75 §§ samt punkterna 4 och 11 övergångsbestämmelserna till lagen ordet "Konungen" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "regeringen" i motsvarande form.

dels att 72 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Uppföres byggnad eller utföres ledningsarbete i strid mot 43, 44, 47 eller 48 § eller mot föreskrift eller förbud som meddelats med stöd av 43, 44 eller 47–49 §, kan överexekutor meddela handräckning för att åstadkomma rättelse. I fråga om sådan handräckning gäller samma regler som för handräckning enligt 191 § utsökningslagen (1877:31 s. 1).

Bryter någon mot förbud i 43, 45–48 eller 54 § eller mot föreskrift eller förbud som meddelats med stöd av 43 eller 45–48 § och är det ej fråga om byggnads uppförande, kan utmätningsmannen föranstalta om rättelse.

Föreslagen lydelse

72 §

Uppförs byggnad eller utförs ledningsarbete i strid mot 43, 44, 47 eller 48 § eller mot föreskrift eller förbud som meddelats med stöd av 43, 44 eller 47–49 §, får tingsrätten meddela handräckning för att åstadkomma rättelse. I fråga om sådan handräckning finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:000).

Bryter någon mot förbud i 43, 45–48 eller 54 § eller mot föreskrift eller förbud som meddelats med stöd av 43 eller 45–48 § och är det ej fråga om byggnads uppförande, får kronofogdemyndigheten föranstalta om rättelse.

Nuvarande lydelse

Efterkommes ej föreläggande enligt 52 §, skall *utmätningssmannen* på anmodan av länsstyrelsen ombesörja att åtgärd vidtages.

Polismyndighet skall lämna den handräckning som behövs för vidtagande av åtgärd som avses i 34, 40 och 53 §§.

Föreslagen lydelse

Efterkoms ej föreläggande enligt 52 §, skall *kronofogdemyndigheten* på anmodan av länsstyrelsen ombesörja att åtgärd vidtages.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. 72 § i sin äldre lydelse gäller alltjämt i fråga om mål som vid ikraftträdandet är anhängigt hos överexekutor.

16 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1971:1154) om förbud mot dumpning av avfall i vatten**

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1971:1154) om förbud mot dumpning av avfall i vatten skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Har någon begått gärning som avses i 5 §, kan överexekutor meddela handräckning för att åstadkomma rättelse. I fråga om sådan handräckning gäller samma regler som för handräckning enligt 191 § utsökningslagen (1877:31 s. 1).

Berörs allmänna intressen, får ansökan om handräckning göras av den myndighet som ärendet angår.

Det åligger polismyndighet att lämna den handräckning som behövs för utövande av tillsyn enligt denna lag.

Föreslagen lydelse

9 §

Har någon begått gärning som avses i 5 §, får tingsrätten meddela handräckning för att åstadkomma rättelse. I fråga om sådan handräckning finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:000).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. 9 § i sin äldre lydelse gäller alltjämt i fråga om mål som vid ikraftträdandet är anhängigt hos överexekutor.

17 Förslag till

Lag om ändring i gruvlagen (1974: 342)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 36 § och 11 kap. 2 § gruvlagen (1974: 342) skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 kap.

36 §

Försummar den ersättningskyldige att inom föreskriven tid betala eller nedsätta ersättning, skall länsstyrelsen på begäran av den ersättningsberättigade låta uttaga beloppet jämte ränta. Länsstyrelsen kan också efter bergmästarens hörande förordna att gruvarbetet skall inställas till dess ersättningen erlagts eller uttagits.

I fråga om uttagande av ersättning jämte ränta *skall bestämmelserna i utsökningslagen (1877:31 s. 1) om verkställighet av lagakraftläggande dom i tvistemål, varigenom betalningsskyldighet blivit någon ålagd, äga motsvarande tillämpning.*

I fråga om uttagande av ersättning jämte ränta *tillämpas bestämmelserna i utsökningsbalken om verkställighet av lagakraftgående dom.*

11 kap.

2 §

Påbörjas undersökningsarbete i strid med 3 kap. 1 § andra stycket eller *utföres* anläggning i strid med 3 kap. 2 § andra stycket, får *överexekutor* på ansökan av den som äger eller innehar marken förordna att arbetet skall inställas eller att anläggningen skall tagas bort på inmutarens bekostnad.

Åsidosättes förbud som bergmästaren meddelat enligt 6 kap. 5 § andra stycket, kan *överexekutor* på ansökan av bergmästaren meddela handräckning för att åstadkomma rättelse.

I fråga om åtgärd av *överexekutor* enligt första eller andra stycket *gäller samma regler som för handräckning enligt 191 § utsökningslagen (1877:31 s. 1).*

Påbörjas undersökningsarbete i strid med 3 kap. 1 § andra stycket eller *utförs* anläggning i strid med 3 kap. 2 § andra stycket, får *tingsrätten* efter ansökan av den som äger eller innehar marken förordna att arbetet skall inställas eller att anläggningen skall tagas bort på inmutarens bekostnad.

Åsidosätts förbud som bergmästaren meddelat enligt 6 kap. 5 § andra stycket, får *tingsrätten* på ansökan av bergmästaren meddela handräckning för att åstadkomma rättelse.

I fråga om åtgärd *som avses i första eller andra stycket finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:000).*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. 11 kap. 2 § i sin äldre lydelse gäller alltjämt i fråga om mål som vid ikraftträdandet är anhängigt hos överexekutor.

18 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1974: 890) om vissa mineralfyndigheter

Härigenom föreskrivs att 42 § lagen (1974: 890) om vissa mineralfyndigheter skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

42 §

Påbörjas undersökningsarbete utan att säkerhet ställts enligt vad som *föreskrives* i 20 § andra stycket eller 32 § fjärde stycket eller *utföres* anläggning i strid med 15 § andra stycket, 22 § andra stycket eller 32 § fjärde stycket, får *överexekutor* på ansökan av den som äger eller innehar marken förordna att arbetet skall inställas eller att anläggningen skall *tagas* bort på undersökarens bekostnad.

Åsidosättes förbud som statens industriverk meddelat enligt 43 § andra stycket, får *överexekutor* på ansökan av industriverket meddela handräckning för att åstadkomma rättelse.

I fråga om åtgärd av *överexekutor* enligt första eller andra stycket gäller *samma regler som för handräckning enligt 191 § utskökningslagen (1877:31 s. 1)*.

Påbörjas undersökningsarbete utan att säkerhet ställts enligt vad som *föreskrivs* i 20 § andra stycket eller 32 § fjärde stycket eller *utförs* anläggning i strid med 15 § andra stycket, 22 § andra stycket eller 32 § fjärde stycket, får *tingsrätten* på ansökan av den som äger eller innehar marken förordna att arbetet skall inställas eller att anläggningen skall *tas* bort på undersökarens bekostnad.

Åsidosätts förbud som statens industriverk meddelat enligt 43 § andra stycket, får *tingsrätten* på ansökan av industriverket meddela handräckning för att åstadkomma rättelse.

I fråga om åtgärd *som avses i första eller andra stycket finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:000)*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. 42 § i sin äldre lydelse gäller allttjämt i fråga om mål som vid ikraftträdandet är anhängigt hos överexekutor.

19 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976: 666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1976: 666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.

dels att i 13 § ordet "överexekutor" skall bytas ut mot "tingsrätten",

dels att 8 och 14 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Fråga om byggnadsavgift och särskild avgift prövas av byggnadsnämnden.

Nuvarande lydelse

Fråga om tilläggsavgift prövas av allmän domstol på talan av allmän åklagare. Talan får väckas endast om byggnadsnämnden har begärt det. I fråga om sådan talan *skall* bestämmelserna i rättegångsbalken om åtal för brott, på vilket ej kan följa svårare straff än böter, och om kvarstad *och skingringsförbud* i brottmål *äga motsvarande tillämpning*.

Föreslagen lydelse

Fråga om tilläggsavgift prövas av allmän domstol på talan av allmän åklagare. Talan får väckas endast om byggnadsnämnden har begärt det. I fråga om sådan talan *tillämpas* bestämmelserna i rättegångsbalken om åtal för brott, på vilket ej kan följa svårare straff än böter, och om kvarstad i brottmål.

14 §

Ansökan om handräckning får göras av byggnadsnämnden och, i fall som avses i 13 § 5, av allmän åklagare. *I övrigt gäller i fråga om handräckning samma bestämmelser som för handräckning enligt 191 § utsökningslagen (1877: 31 s. 1).*

Ansökan om handräckning får göras av byggnadsnämnden och, i fall som avses i 13 § 5, av allmän åklagare. *Beträffande sådan handräckning finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:000).*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Äldre bestämmelser gäller alltjämt i fråga om mål som vid ikraftträdandet är anhängigt hos överexekutor.

20 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1978: 160) om vissa rörledningar**

Härigenom föreskrivs att 21 § lagen (1978: 160) om vissa rörledningar skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Åsidosättes förbud som statens industriverk har meddelat enligt 20 § andra stycket, får *överexekutor* på ansökan av industriverket meddela handräckning för att åstadkomma rättelse.

I fråga om *åtgärd av överexekutor enligt första stycket skall reglerna om handräckning i 191 § utsökningslagen (1877:31 s. 1) tillämpas.*

Föreslagen lydelse

21 §

Åsidosätts förbud som statens industriverk har meddelat enligt 20 § andra stycket, får *tingsrätten* på ansökan av industriverket meddela handräckning för att åstadkomma rättelse.

I fråga om *handräckning som avses i första stycket finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:000).*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. 21 § i sin äldre lydelse gäller alltjämt i fråga om mål som vid ikraftträdandet är anhängigt hos överexekutor.

Bilaga 2

Av utskottet framlagda förslag till ändringar i regeringens lagförslag

Vid moment 2 i utskottets hemställan

Förslaget till lag om ändring i miljöskyddslagen (1969: 387)

Härigenom föreskrivs att 47 § miljöskyddslagen (1969: 387)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Lydelse enligt riksdagens beslut   *Utskottets förslag*
den 29 april 1981

47 §²

Har någon begått en gärning som avses i 45 § första stycket 1–3, kan överexekutor meddela handräckning för att åstadkomma rättelse. I fråga om sådan handräckning gäller samma regler som för handräckning enligt 191 § utsökningslagen (1877:31 s. 1).

Har någon begått en gärning som avses i 45 § första stycket 1–3, får tingsrätten meddela handräckning för att åstadkomma rättelse. I fråga om sådan handräckning finns bestämmelser i 17 § handräckningslagen (1981:000).

Berörs allmänna intressen, får ansökan om handräckning göras av statens naturvårdsverk eller annan myndighet som ärendet angår.

Efterkoms inte ett föreläggande enligt 40 § första eller andra stycket, skall kronofogdemyndigheten på anmodan av tillsynsmyndigheten ombesörja att åtgärd vidtas på den försumliges bekostnad.

Efterkoms inte ett föreläggande enligt 40 § första eller andra stycket, skall kronofogdemyndigheten på anmodan av tillsynsmyndigheten ombesörja att åtgärd vidtas.

Det åligger polismyndighet att lämna den handräckning som behövs för utövande av tillsyn enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. 47 § i sin äldre lydelse gäller alljämt i fråga om mål som vid ikraftträdandet är anhängigt hos överexekutor.

¹ Lagen omtryckt 1972: 782.

² Prop. 1980/81: 92, JoU 1980/81: 21, rskr 273.

Vid moment 3 i utskottets hemställan

Övergångsbestämmelserna till förslaget till lag om ändring i lagsökningslagen (1946: 808)

Regeringens förslag

Utskottets förslag

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Beträffande verkan av erkännande som före ikraftträdandet har skett inför överexekutor enligt 10 § tillämpas äldre bestämmelser.

I fråga om skingringsförbud som har meddelats före ikraftträdandet skall därefter tillämpas vad som är föreskrivet om kvarstad.

31 § i sin äldre lydelse gäller alltjämt i fråga om mål som har anhängiggjorts före ikraftträdandet.